

Korkeakouluyhteistyötä vaasalaisittain

Rehtori Ilkka Virtanen, Vaasan yliopisto

*Vaasassa toimii tällä hetkellä kolme erillistä korkeakouluyksikköä, Vaasan korkeakoulu, Åbo Akademin kasvatustieteellinen tiedekunta sekä Svenska handeshögskolanin Vaasan yksikkö. Korkeakouluyksiköiden välinen yhteistyö on perinteisesti kiinteätä ja se on jatkuvasti lisääntymässä. Kirjoittaja, Vaasan korkeakoulun rehtori **Ilkka Virtanen**, tarkastelee tätä yhteistyötä erityisesti oman korkeakoulunsa näkökulmasta. Kirjoituksessa tarkastellaan myös muita Vaasan korkeakoulun sopimuksiin perustuvia yhteistyöhankkeita.*

Vaasan korkeakouluyksiköt

Korkeakoulutoiminta Vaasassa on varsin nuorta. Vanhin yksiköistä, Vaasan korkeakoulu, aloitti toimintansa vuonna 1968 yksityisenä Vaasan kauppakorkeakouluna tarjoten opiskelumahdollisuuden vanhamuotoisiin ekonomin ja kirjeenvaihtajan sekä myös ylempiin kauppatieteellisen alan tutkintoihin. Vuonna 1977 korkeakoulu muuttui valtion korkeakouluksi ja samaan aikaan toteutui tutkinnonuudistus, jolloin perustutkinnoksi tuli ylemmän korkeakoulututkinnon tasoinen ekonomin tutkinto ja otettiin käyttöön uusi koulutusohjelmajärjestelmä. Vuonna 1980 Vaasan kauppakorkeakoulusta tuli Vaasan korkeakoulu, kun korkeakoulun toimialuetta laajennettiin käsittämään kauppatieteellisen alan lisäksi nykykieliin keskittyvä humanistisen alan koulutus. Vuonna 1983 aloitettiin yhteiskuntatieteelliseen alaan kuuluva julkishallinnon koulutus. Vuonna 1988 ekonomin tutkintoa laajennettiin kahdella uudentyyppisellä kaupallis-teknisellä koulutusohjelmalla ja tänä syksynä on käynnistynyt yhteistyössä Teknillisen korkeakoulun kanssa diplomi-insinöörin tutkintoon tähtäävä koulutus. Myös humanistinen koulutus on parin viime vuoden aikana läpikäynyt merkittävän uudistumisprosessin.

Åbo Akademin kasvatustieteellinen tiedekunta perustettiin opettajakoulutuksen uudelleenjärjestelyn yhteydessä vuonna 1972 ja se aloitti toimintansa Vaasassa vuonna 1974. Samalla vastuu ruotsinkielisestä opettajakoulutuksesta sijoittui Vaasaan. Åbo Akademi sijoittui Vaasaan. Åbo Akademi muuttui valtion korkeakouluksi vuonna 1981 ja tässä yhteydessä Vaasan harjoittelukoulu liitettiin tiedekuntaa. Samana vuonna Åbo Akademin taloudellis-hallinnollinen tiedekunta aloitti yhteiskuntatieteellisen koulutuksen Vaasassa. Toiminta on sittemmin muuttunut kasvatustieteellisen tiedekunnan valtiotieteiden jaokseksi, joka vastaa toiminnan hallinnosta ja taloudesta, vaikka osa koulutusvastuusta on edelleen taloudellis-hallinnollisella tiedekunnalla. Vuonna 1987 aloitti toimintansa hoitotieteiden laitos.

Svenska handelskögskolan aloitti toimintansa Vaasassa syksyllä 1980. Yksikön toiminta-ajatuksena on toimia kiinteässä yhteistyössä ja vuorovaikutussuhteessa emokorkeakoulun kanssa ja se korostaa toimintansa yhteismitallisuutta emokorkeakoulun toiminnan kanssa. Toiminta käynnistyi kolmella koulutusohjelmalla ja tästä syksystä on aloittanut yksi uusi koulutusohjelma.

Näiden kolmen perus- ja jatkokoulutusta sekä tutkimusta harjoittavan varsinaisen korkeakouluyksikön lisäksi Vaasassa on toiminut vuodesta 1988 lähtien Taideteollisen korkeakoulun Länsi-Suomen muotoilukeskus Muova.

Monenkeskistä yhteistyötä Merenkurkun korkeakoulu yhteisössä

Merenkurkun alueella on ollut järjestäytynyttä korkeakoulu yhteistyötä v. 1983 lähtien. Tuolloin aloitti toimintansa Merenkurkun korkeakoulu yhteistyön johtoryhmä, jossa ovat edustettuina Uumajan yliopisto, Vaasan korkeakoulu yksiköt sekä eräät Merenkurkun alueen hallintoviranomaiset ja järjestöt. Toimintaan ovat sittemmin liittyneet mukaan mm. muut Vaasan läänissä toimivat yliopistot ja korkeakoulut.

Merenkurkun korkeakoulu yhteistyön puitteissa solmittiin v. 1984 yhteistyösopimus, jonka allekirjoittajina olivat Svenska handelshögskolan, Vaasan korkeakoulu, Åbo Akademi sekä Uumajan yliopisto. Sopimuksessa määritellään yhteistyön muodot (mm. tutkijoiden, opettajien, virkamiesten ja opiskelijoiden vaihdot, yhteisten tutkimusprojektien toteuttaminen, yhteisten konferenssien ja symposiumien järjestäminen, perustutkintoa suorittaville opiskelijoille tarkoitettujen yhteisten kurssien tuottaminen, yhteistyö henkilökunnan koulutuksessa sekä säännöllinen julkaisujen, opetusmateriaalin ja tiedotusmateriaalin vaihto) ja luodaan puitteet yhteisten erityisohjelmien ja projektien toteuttamiselle. Kaikki sopimuksessa mainitut asiakohdat ovat toteutuneet ainakin jossakin laajuudessa myös käytännössä.

Sopimuksen ensisijaisena tarkoituksena on edistää yhteistyötä Merenkurkun yli. Samalla se on luonut luontevat puitteet myös Suomen puolen yksiköiden keskinäiselle yhteistyölle. Konkreettisimmin tämä tulee esiin johtoryhmän työskentelyssä. Johtoryhmän tehtävänä on mm. koordinoida yhteistyötä ja jakaa varoja yhteistyön toteuttamiseksi. Yhteistyön rahoituksesta vastaavat Suomen Opetusministeriö ja Utbildningsdepartementet i Sverige. Merkittävää on myös Vaasan korkeakoulu yksiköiden yhteisesiintyminen Merenkurkun korkeakoulu yhteistyöhön liitetyissä Nordplus-hankkeissa.

Kahdenvälisiin sopimuksiin perustuvat yhteistyömuodot

Vuonna 1989 solmittiin Vaasan korkeakoulun kielten laitoksen ja Åbo Akademin kasvatustieteellisen tiedekunnan valtiotieteiden jaoksen välillä yhteistyösopimus, jonka tarkoituksena on luoda VaKK:n nykykielten, kulttuurin ja viestinnän koulutusohjelman tiedottamisen suuntautumisvaihtoehtoon sekä ÅA:n koulutusohjelman ”inriktningsalternativet för samhällsinformation” opiskelijoille mahdollisuus sisällyttää tutkintoonsa opintojaksoja toisen sopijaosapuolen kurssitarjonnasta. Sopimusta ryhdytään toteuttamaan syksystä 1990 lähtien, jolloin VaKK:n tiedottajakoulutus aloitetaan.

VaKK:n julkishallinnon ja ÅA:n valtiotieteen kesken on muutaman vuoden ajan ollut voimassa oppiainetason sopimus, jonka perusteella opiskelija voi sisällyttää tutkintoonsa suorituksia toisen korkeakoulun vastaavassa oppiaineessa. Sopimukseen sisältyvät lisäksi dosenttitason luennoitsijavierailut toisessa korkeakoulussa.

Muu yhteistyö vaasalaisyksiköiden välillä

Vaasan kesäyliopisto on yksi Suomen vanhimpia ja suurimpia kesäyliopistoja. VaKK, ÅA ja SHH ovat kaikki kesäyliopistoa ylläpitäviä yhdistyksen jäseniä ja niillä on edustus kesäyliopiston hallituksessa. Kesäyliopiston puitteissa toteutetaan näiden korkeakoulujen kesäopetusta avoimen korkeakoulun periaatteella. Kesäyliopisto tarjoaa mahdollisuuden myös moniin sellaisiin yliopistollisiin arvosanaopintoihin, jotka eivät muuten ole Vaasassa mahdollisia.

VaKK ja SHH hyödyntävät toistensa opettaja- ja asiantuntijaresursseja varsin vakiintuneesti. Tätä esiintyy ennen kaikkea kielissä (tuntiopettajat, viran hoito toisessa korkeakoulussa), Vakk:n ruot-sinkielisille kielenkääntäjäopiskelijoille tarkoitetuissa ruot-sinkielisissä liiketaloustieteen kursseissa (SHH:n opettajat) ja ekonomiopiskelijoiden liiketaloustieteen kursseissa (SHH:n opettajat). SHH:n laskentatoimen ja tilastotieteen tutkijat ja jatko-opiskelijat ovat osallistuneet VaKK:n laskentatoi-men ja menetelmätieteiden laitoksen tutkimusseminaareihin. Korkeakoulut käyttävät säännöllisesti hyväkseen toistensa tieteellisiä asiantuntijaresursseja (väitöskirjat, virantäytöt). Vuoden 1990 eri-tyistapahtumana todettakoon XI pohjoismainen liiketaloustieteen konferenssi, joka järjestettiin elo-kuussa 1990 Vaasassa, SHH:n ja VaKK:n vastatessa yhdessä järjestelyistä.

SHH:n henkilökunnalla ja opiskelijoilla on Vaasassa käytössään ainoastaan mikrotietokoneita. Kes-kustietokonetta tarvittaessa käyttäjät turvautuvat pääteyhteyksien välityksellä Vakk:n tietokonei-siin. Myös pääsy kansalliseen ja kansainväliseen tietokoneverkkoon tapahtuu VaKK:n tietokonei-den välityksellä.

VaKK:lla ja ÅA:lla on edellä todettuun sopimukseen perustuvan yhteistyön ohella yhteistyötä lähin-nä kielitieteellisen tutkimuksen alueella. Kesäkuussa 1990 järjestettiin mm. VI pohjoismainen kak-sikielisyyskonferenssi, jonka järjestelyistä vastasivat VaKK:n kielten laitos ja Institutet för fin-landssvensk samhällsforskning vid ÅA.

Vaasan korkeakoulujen kirjastoista Vaasan korkeakoulun kirjasto on laajin ja monipuolisin. Åbo Akademin kirjasto on lähinnä kasvatustieteellinen erikoiskirjasto ja Svenska handelshögskolanilla on suppeahko kauppatieteellinen kirjasto. Opetusministeriö asetti v. 1981 työryhmän, jonka tehtä-vänä oli tehdä selvitys Vaasan korkeakoulujen yhteistyömahdollisuuksista kirjastopalvelujen alalla sekä tehdä esitys yhteistyön edellyttämistä hallinnollisista järjestelyistä. Työryhmä ehdotti v. 1982 valmistuneessa raportissaan, että Vaasassa sijaitseville korkeakouluyksiköille perustettaisiin v. 1984 yhteinen kirjasto: Vaasan korkeakoulukirjasto. Kirjasto olisi hallinnollisesti itsenäinen, kaksikieli-nen ja kattaisi korkeakouluyksiköissä edustettuina olevat alat. Vaasan korkeakouluyksiköt asettivat raportin valmistuttua työryhmän, joka laati kirjastolle mm. johtosäännön, tilatarvelaskelmat ja KT-suunnitelman resurssikehitykselle. Opetusministeriölle jätetty suunnitelma ei ole kuitenkaan johta-nut sen toteutumiseen. Yhtenä ilmeisenä syynä on ollut uuden korkeakoulualueen (kirjaston sen yhtenä osana) rakentamisen odottaminen.

Taideteollisen korkeakoulun Vaasan yksikön, Muovan, toiminta keskittyy täydennyskoulutukseen sekä muotoiluun liittyvään neuvonta- ja konsulttipalveluun. Kohderyhmänä on lähinnä eteläpohja-lainen huonekaluteollisuus. Erityisesti koulutustoiminnassaan muotoilukeskus on tiivissä yhteis-työssä Vaasan korkeakoulun täydennyskoulutuskeskuksen ja Svenska handelshögskolanin kanssa.

Diplomi-insinöörejä yhdessä Teknillisen korkeakoulun kanssa

Vaasan korkeakoulussa ekonomin tutkintoon johtaa kahdeksan eri koulutusohjelmaa. Näistä kaksi, vuonna 1988 aloitetut tietotekniikan ja tuotantotalouden koulutusohjelmat, ovat kauppatieteellisellä alalla uudentyypisiä. Niissä ekonomin perustaitoihin yhdistyy vankka tekninen tietämys. Tavoit-teena on suunnata ekonomin tutkinnon soveltuvuutta erityisesti teollisuuden työtehtäviin.

Teknillisen korkeakoulun kanssa v. 1989 tehdyn yhteistyösopimuksen perusteella Vaasan korkea-koulussa on tänä vuonna ensimmäistä kertaa mahdollista aloittaa diplomi-insinöörin tutkintoon täh-täävät opinnot. Opintoja voi harjoittaa samoissa koulutusohjelmissä kun ekonomin tutkintoon täh-täviä teknis-kaupallisia opintoja eli tietotekniikan ja tuotantotalouden koulutusohjelmissä. Tehdyn

sopimuksen mukaan opiskelijat suorittavat Vaasassa noin 80 opintoviikon laajuiset opinnot, minkä jälkeen he siirtyvät Teknilliseen korkeakouluun suorittamaan opintojensa loppuosan, kuitenkin siten, että diplomityöt pyritään tekemään Vaasan läänissä sijaitsevilla teollisuusyrityksissä. Diplomi- töiden ohjaukseen osallistuvat kummankin korkeakoulun professorit.

Koulutukseen otettiin tänä vuonna 25 opiskelijaa. Koulutukseen ei ole vielä osoitettu erillisiä re- sursseja, vaan ensimmäinen opiskeluvuosi on pitkälti yhteinen ekonomin tutkinnon vastaavien kou- lutusohjelmien kanssa. Koulutuksen toteutuksessa korkeakoulu on lisäksi yhteistoiminnassa Vaasan teknillisen oppilaitoksen kanssa. Teknillisellä korkeakoululla ja Vaasan teknillisellä oppilaitoksella on niin ikään keskinäinen yhteistyösopimus.

Läänin kattavaa täydennyskoulutus- ja palvelututkimusyhteistyötä.

Vaasan korkeakoulun maksullista palvelutoimintaa harjoittavat erillislaitokset, Täydennyskoulutus- keskus ja Länsi-Suomen taloudellinen tutkimuslaitos, toimivat samoilla koulutus- ja tutkimusaloilla, joilla itse korkeakoulukin toimii. Niiden toimialueeksi on profiloitunut selkeästi Vaasan läänin, vaikka molemmilla on myös valtakunnallisia ohjelmia ja hankkeita. Muut Vaasan läänissä toimivat vastaavat yksiköt ovat Tampereen yliopiston Seinäjoen täydennyskoulutuskeskus, Helsingin yli- opiston Maaseudun koulutus- ja tutkimuskeskus Seinäjoella, Jyväskylän yliopiston Chydenius- instituutti Kokkolassa sekä jo mainittu Muova Vaasassa.

Eri yksiköiden yhteistyö erityisesti täydennyskoulutuskeskuksen alueella on kehittynyt parin viime vuoden aikana ripeästi. Vuosina 1989–90 on järjestetty useita läänin kattavia koulutusohjelmia sekä kahden- että kolmenkeskisenä yhteistyöprojektina. Sekä toteuttamisvastuu että -paikkakunta ovat vuorotelleet eri yksiköiden välillä.

Lopuksi

Korkeakoulujen resurssit on viime vuosina yhä selkeämmin sidottu niiden saavuttamiin tuloksiin. Korkeakoulut on asetettu tietoisesti kilpailemaan keskenään. Tästä huolimatta, tai ehkäpä päinvas- toin tämän takia, kilpailukykyään parantaakseen korkeakoulut ovat hakeutuneet yhä voimallisem- min yhteistyöhön keskenään. Pienten yksiköiden maassa tämä yhteistyö on varmuudella myös ko- konaisuuden kannalta hyödyllistä. Vaasan korkeakoulu tuleekin jatkuvasti osaltaan panostamaan korkeakoulujen välisen yhteistyön kehittämiseen. Edellä mainittujen yhteistyöalueiden lisäksi kor- keakoulun yhteistyön painopistealoja ovat mm. valtakunnallinen jatkokoulutusyhteistyö sekä kan- sainvälisiin sopimuksiin perustuvat yhteistyöhankkeet, jotka on omina laajoina erityiskokonaisuuk- sinaan jätetty kokonaan tämän yleistarkastelun ulkopuolelle.

(**Korkeakoulutieto** 3/1990, 1618).